
Kuclerjeve harmonike Presenetljiv delček slovenske harmonikarske zgodovine v Avstraliji...

*(poglavje iz knjige Katarina Vrisk:
Anthology of Slovenian Australian Musicians, p.78-81;
prevod Metka Čuk; oblikovanje Florjan Auser)*

KUCLERJEVE HARMONIKE

Presenetljiv delček slovenske harmonikarske zgodovine v Avstraliji...

Franc Kucler je razširil podjetje, da je postalo mednarodno

Od majhne vasice Drenov grič pri Vrhniki v Sloveniji do velike metropole Sydney v Avstraliji - dva kraja povezana z delčkom slovenske harmonikarske zgodovine. Sredi 1860. let so na Drenovem griču začeli izdelovati prve diatonične harmonike v Sloveniji. Izdeloval jih je Ivan Kucler. Dve naslednji generaciji moških v družini Kucler je utemljilo to znamko kot eno glavnih na nacionalni, evropski in celo mednarodni ravni. Ivan Kucler je prenesel svoje mojstr-

Kuclerjeva harmonika, ki je zdaj v lasti Marka Brežnika v Sydneyu v Avstraliji

stvo izdelovanja harmonik vključno s posebnostmi izdelovanje teh instrumentov na svojega sina Franca Kuclerja, ta pa je svoje znanje prenesel na naslednjo generacijo bratov Kucler, Antona (Toneta) in Poldeta Kuclerja. Vse te generacije Kuclerjeve družine so bile poznane tudi po svoji nadarjenosti za igranje harmonike. V nekem času je delavnica Kuclerjevih harmonik zaposlovala do deset ljudi. Znanje in veščine so se prenašali na nove ljudi, ki so pogosto pridobili

svoja obrtna potrdila pri Kuclerjevih. Eden teh je bil Avgust Železnik, ki je bil najprej zaposlen prav v Kuclerjevi delavnici na Drenovem griču. Delo je zahtevalo, da nekdo pomaga pri lesenih delih in lesenem ohišju harmonik. Avgustov starejši brat Anton je že delal za Kuclerjeve in kasneje sta se jim pridružila še mlajša brata Jaka in France. Bratje Železnik so imeli tudi svojo glasbeno skupino.

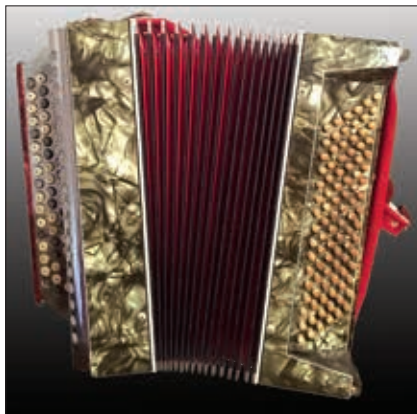
Avgustu je bila ta obrt tako pri srcu,

s Harmonike so še vedno privlačna sila za staro in mlado. Na veselejšem se divi občinstvo čudežnemu mlademu virtuozu na harmonike »Poldeku«, sinu znanega prvega jugoslovanskega izdelovalca harmonik P. Kuclerja na Vrhniki. Z brezprimerno spretnostjo in tehnično dovršenostjo igra razne težke komade, kar dokazuje njegov izredno razvit posluš. Sicer pa je težko do- ločiti, ali so harmonike boljše ali pa igralec, oba sta pač prvovrstna. Gotovo je, da je Kuclerjeva harmonika nenadkriljiva po moči in čistosti glasu, kakor tudi po solid- nem in finem delu. Ustanovitelj tega pod- jetja, ki je bilo ustanovljeno pred 60. leti, je bil oče sedanjega lastnika g. Ivan Kucler na Vrhniki. Za on, posebno pa sedanji la- stnik g. P. Kucler, sta delala vedno na iz- boljšanju in izpopolnjevanju harmonike, kar jima je srečno uspelo. G. P. Kucler je sam tudi izvrsten harmonikar, ki je v vsaki ve- seli družbi dobrodošel. Sto in sto harmo- nik poje danes slavo g. Kuclerju po raznih deželah, predvsem pa v Sloveniji, kjer ga skoraj ni kraja, kamor se ni poslal svoje harmonike. Naročila sprejema iz Francije, Avstrije in Amerike, največ pa seveda iz Slovenije, dokaz, da tovarniško blago iz industrijskih dežel ne more doseči nikdar kvalitete ročnega Kuclerjevega izdelka. Njegovih uspehov se veselimo tudi mi in priporočamo obiskovalcem veselejša, da si ogledajo njegove izdelke; harmonikarje ter one, ki bi radi znali ter si harmoniko kupili, pa vabimo, da preizkusijo te izbor- ne instrumente. 1031

Članek z dne 7. julija 1927 v izdaji časopisa Jutro v Sloveniji. Članek govori o 60-letni tradiciji Kuclerjevih harmonik, ki jih je začel izdelovati Ivan Kucler

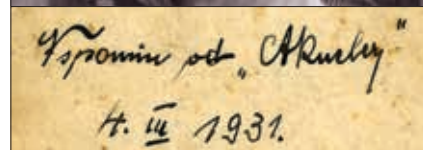
da se je želel naučiti izdelave celotne harmonike. Ko se je vrnil iz vojske, je moral še enkrat skozi usposabljanje, tokrat zgolj kot formalnost, in tako pridobil obrtno potrdilo od Franca Kuclerja. Začel je lastno podjetje, Železnikove harmonike, in nadaljeval s tradicijo na bližnji Vrhniki. V 1950. letih je proizvedel okoli 1500 harmonik. Avgust je bil zmeraj zelo ponosen, da

Diatonična harmonika, ki je bila narejena v Kuclerjevi delavnici na Drenovem griču pri Vrhniki

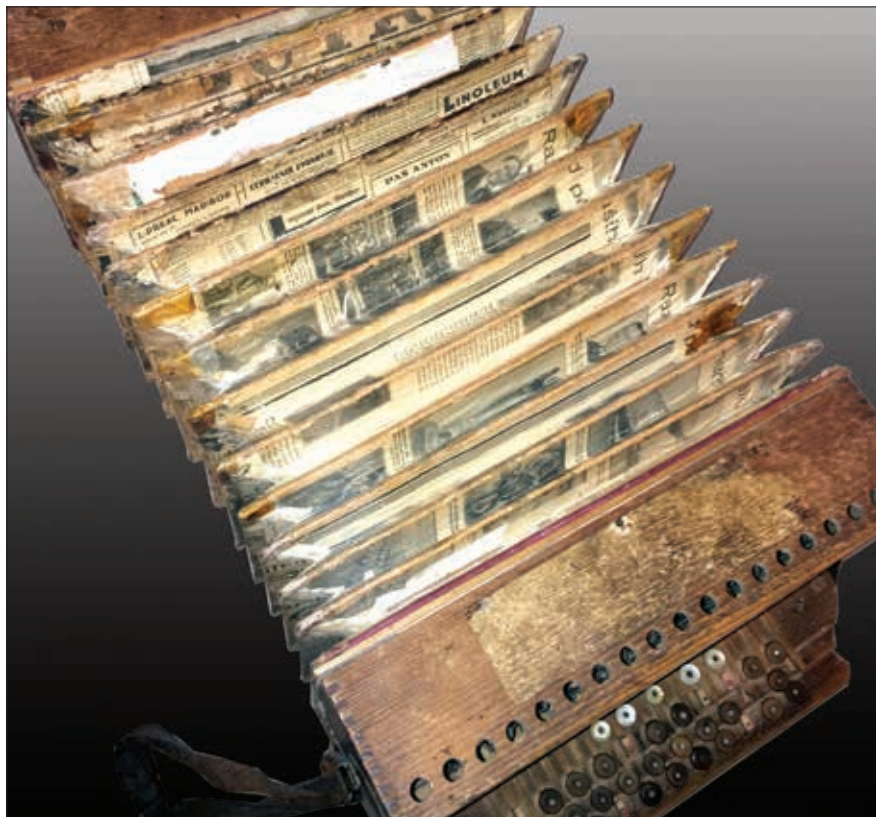
Blagovna ploščica na eni od harmonik Franca Kuclerja

Anton (Tone) Kucler, oče Jeni Brežnik, leta 1931

Potrdilo, da se je Anton Železnik izučil obrti, prejeto od Franca Kuclerja leta 1927

Lesena in papirnata harmonika iz leta 1937, ki je bila izdelana z namenom, da poudari krizne čase. V material za meh je vključena reklama za Franca Kuclerja

je bil izjemno popularen harmonikar Slavko Avsenik eden od glasbenikov, ki so imeli eno od njegovih harmonik v svojih rokah.

Janez Rutar, drugi poznani izdelovalec diatoničnih harmonik, prav tako nadaljuje dediščino Kuclerjevega mojstrstva, saj se je izučil pri mojstru Avgustu Železniku. Prvi prototip je naredil leta 1984. Danes se ta tradicija nadaljuje prek vnuka Antona Železnika, Marijana Totterja, ki je ponosen, da nadaljuje z izdelovanjem

harmonik pod Rutarjevo znamko.

Kako se ta zgodba navezuje na peti kontinent na drugi strani sveta? G. Alfred Brežnik je poznani vodja slovenske skupnosti v Avstraliji. Več kot 20 let je bil častni generalni konzul za New South Wales in vodja skupnosti. Njegova žena Jeni, katere dekliški priimek je Kucler, je hči Toneta Kuclerja!

Zgodba se žal nadaljuje tragično. Najprej so prišli v 1930. letih težki časi

zaradi velike gospodarske krize. Kot primer naj povemo, da je leta 1937 delavnica Kucler izdelala harmoniko narejeno s preprostim lesenim ohišjem in za meh uporabila časopisni papir. To je bilo nadomestilo za običajni material. Nato je v letih 1941 in 1942 Italija okupirala del, kjer se je nahajal Drenov grič. 26. avgusta 1942 so italijanski vojaki porabili priložnost za rušenje in uničevanje. Kuclerjeve harmonike so naložili na voz in jih odpeljali. Domačijo in delavnico so zažgali, pred tem pa ustrelili Franca

Originalna Kuclerjeva domačija in delavnica

Kuclerja. Antonijo so vzeli za talko in 21. septembra ustrelili tudi njo. Žal je bilo tudi ostalih pet sinov, Anton, Polde, Franc, Stanko in Sandi, ubitih med 2. svetovno vojno v boju z okupatorjem, s čimer je bilo konec izdelovanja Kuclerjevih harmonik.

Kot spomenik Kuclerjevi družini je del originalnega vratnega podboja Kuclerjeve kmetije ohranjen in vdelan v betonsko ploščo. Stoji med sadnim drevjem na Lesnem Brdu, kjer je nekoč stala kmetija. Maja 1982 je bila spomeniku dodana kovinska plošča z razlago.

Danes je več Kuclerjevih harmonik v lasti Brežnikove družine, vključno z osebno harmoniko Franca Kuclerja, ki jo zdaj igra Jenin in Alfredov sin Mark.

Kuclerjeva delavnica po požigu

Časopisna harmonika iz leta 1937 je prav tako v lasti družine. V prihodnosti bo s ponosom razstavljena v muzeju v glavnem mestu Slovenije Ljubljani. Gre za izjemno dediščino čudovite družine obrtnih mojstrov, ki so žal prezgodaj

Del originalnih vrat kmetije tvori del spomenika v spomin Kuclerjevi družini, ki je žrtvovala številne člane družine med 2. svetovno vojno

odšli. Nekaj tolažbe pa lahko najdemo v dejstvu, da tradicija izdelovanja harmonik živi dalje v Železnikovih, Rutarjevih, Melodijinih, Zupanovih in Totterjevih harmonikah.

Neprecenljiva lastnina: osebna harmonika Toneta Kuclerja danes v lasti družine Brežnik v Avstraliji

Predstavitev knjige

Antologija avstralsko slovenskih glasbenikov

avtorice Katarine Vrisk in prva predstavitev Kuclerjeve harmonike v Avstraliji,
v klubu Triglav v Sydneyu 20. marca 2016

Katarina Vrisk je pred polno dvorano kluba Triglav predstavila knjigo na preko 660 straneh, ki jo je ustvarjala šest let. Rezultat je neprecenljiva zgodovinska podoba slovensko avstralske glasbene Avstralije

/Odlomek iz govora Katarine Vrisk/
Poleg zgodb je v knjigi pet posebnih dodatkov, med njimi slovenski mladinski koncerti in izjemno uspešna turneja Ansambla Lojzeta Slaka in Fantov s Praprotna po Avstraliji. Prvi dodatek je med prvim in drugim poglavjem in se nanaša na priljubljeni instrument, harmoniko. Ta del sem napisala precej na začetku in ga dala Lentiju Lenku, da pregleda tehnične podatke. Zame je bilo s tem to poglavje zaključeno. Ko pa smo urejali strani, mi je Florjan povedal neverjetno zgodbo o prvih izdelovalcih harmonik v Sloveniji in kako se to navezuje na Avstralijo. Zgodba me je zelo presenetila in takoj sem pomislila, da jo moram vključiti v knjigo.

O tem ne bom govorila, pač pa predstavljam naslednjega govornika, g. Alfreda Brežnika, ki vam bo o tej nenavadni zgodbi povedal več.

Prva predstavitev Kuclerjeve harmonike v Avstraliji in prvi javni glasbeni nastop Marka Brežnika, pra-pra-vnuka prvega izdelovalca harmonik na slovenskih tleh

Prisrčen stisk rok avtorice knjige in Jeni Brežnik, hčerke pokojnega Toneta Kuclerja, iz družine prvih izdelovalcev harmonik na slovenskih tleh

Alfred Brežnik AM, je predstavil zgodovino harmonike in tragedijo družine Kucler.

Spoštovani gosti - dragi moji prijatelji!

Najprej mi dovolite, da čestitam upravi kluba Triglav - Mounties Club, ki organizira današnji dogodek. Če sem natančen, gre pravzaprav za dva dogodka z zelo pomembnim zgodovinskim pomenom: srečanje članov folklornih skupin - se pravi, članov številnih folklornih skupin, ki so obstajale in nastopale tekom več desetletij v naši skupnosti, in predstavitev knjige 'Antologija slovensko avstralskih glasbenikov' avtorice Katarine Vrisk v Sydneyu. Oba dogodka sta odraz slovenske kulture v tej deželi in sta pomembna za ohranitev kulturne dediščine naše skupnosti.

Antologija, projekt izjemnih razsežnosti, je rezultat šestih let in pol raziskav in prizadevanj avtorice s skupino pomočnikov in sodelavcev. Končna verzija ima sedem poglavij, pet 'posebnih dodatkov' in izčrpen uvodni del. Gre za zgodovinski dokument, ki izpostavlja dosežke in daje priznanje stotinam ljudi omenjenih v knjigi - če citiram avtorico. Za to si Katarina

zasluži najvišje priznanje - ČESTITKE in HVALA LEPA KATARINA! Veliko delo!

Nekateri se morda sprašujete, kaj imam jaz s tem projektom. Presenetljiv zame in za mojo družino je poseben dodatek v knjigi, ki opisuje zgodovino Kuclerjevih harmonik. Družina Kucler prihaja iz vasice Drenov grič pri Vrhniki v Sloveniji, kjer je sredi 1860. let Ivan Kucler začel izdelovati harmonike.

Kot pravi članek v dnevnem časopisu Jutro z dne 7. julija 1927, je bil Ivan v resnici prvi izdelovalec harmonik v Jugoslaviji, katere del je bila v tistem času Slovenija. Ivan je prenesel svoje znanje o izdelovanju harmonik na sina Franca, ta pa nato na naslednjo generacijo bratov Kucler, Poldeta in Toneta. Druga generacije je pod vodstvom Franca Kuclerja podjetje razvila do te mere, da so zaposlovali do deset delavcev. Zaradi kvalitete in še posebej zvoka Kuclerjevih harmonik so te postale popularne in zelo iskane. Prodajale so se ne le v Sloveniji, ampak so naročila prihajala tudi iz Avstrije, Nemčije, Francije in celo ZDA. Generacije Kuclerjeve družine so bile poznane tudi kot glasbeniki in harmonikarji, ki so nastopali po celotni regiji.

Tradicija Kuclerjevih kot izdelovalcev harmonik se nadaljuje do današnjega dne. Vpliv bratov Železnik z Vrhnike, ki so se izučili te obrti v Kuclerjevi delavnici, sega do današnjih izdelovalcev, vključno z Ruterjem in drugimi.

Žal ima zgodba Kuclerjevih tragičen del. Med 2. svetovno vojno so okupatorji okrutno kaznovali Kuclerjevo družino za njihovo narodno zavedno držo. Ustrelili so Franca, odpeljali njegovo ženo Antonijo kot talko v Ljubljano, kjer so jo kasneje ubili. Še bolj tragično pa je, da je pet Kuclerjevih sinov, Anton, Polde, Franc, Stanko in Sandi, padlo v boju z okupatorjem. S tem se je tradicija izdelovanja Kuclerjevi harmonik in nastopanja končala.

Morda se še vedno sprašujete, zakaj vam pripovedujem to zgodbo. Najprej zato, ker me je Katarina za to prosila, drugič pa zato, ker je moja draga žena Jeni hči Antona (Toneta) Kuclerja, enega od petih sinov, ki so padli v boju med 2. svetovno vojno. Obenem je tudi vnukinja Franca Kuclerja, pod vodstvom katerega se je podjetje najbolj razvilo in razmahnilo. V svojem času je Kuclerjeva delavnica izdelovala tradicionalne ali diatonične harmonike kot tudi kromatične in klavirske harmonike. Naša družina ima v lasti štiri originalne Kuclerjeve harmonike, ki so preživele vojna leta, ena od njih, diatonična, je ponosno tu razstavljena. Za doživetje njene kvalitete in zvoka vam bo naš sin in Tonetov vnuk Mark zaigral nanjo.

Dovolite mi, da izrabim to priložnost, da se zahvalim Katarini Vrisk za vključitev Kuclerjeve zgodbe v knjigo in Florjanu Auserju za izjemno raziskovalno delo o preteklosti družine Kucler.

Hvala lepa.

Kuclerjeva harmonika

“Iz arhiva”

Iz arhiva Narodno univerzitetne knjižnice v Ljubljani

Harmonike. — Harmonikas.

Kucler Franc, Vrhnika

Drenov grič, Jugoslavija.

Izdelovanje raznovrstnih harmonik od navadne do najfinejše izdelave. — Izradjivanje svakovrstnih harmonika od jednostavne do najfinije izradnje.

Izvoz v Ameriko, Francijo itd. Izvoz u Ameriku, Francusku itd.

Fabrikation verschiedenartiger Harmonikas von einfachster bis zur feinsten Ausführung.

Ansfuhr nach Amerika, Frankreich u. s. w.

Drobni seznam trgovine, industrije in obrti, 1933

Pozor igralci na dobro harmoniko

Kdor želi dobro z močnimi glasovi ubrao harmoniko, naj si jo naroči ali vsaj ogleda v moji lastni delavnici. Imel bom tudi razstavljene v Ljubljani na velesejmu, pavillon G št. 392 od 26. jun. do 3. julija 1926.

Izdelki prvovrstni. Cene najnižje. Jamstvo 3 leti. Vsa mala popravila se izvrše takoj.

F. Kucler, izdelovatelj harmonik
POSTAJA DRENOVGRİČ — VRHNİKA

Gospodar 1926, stran 9a

Vpisale so se nastopne firme:

Sedež: Ljubljana.
Besedilo: Brear & Co., družba z o. z.
Obratni predmet: Agentura in komisija, trgovina s tehničnimi potrebščinami vseke vrste, zlasti z vsemi potrebščinami za mline in žage in s tozadevnimi stroji. Trgovina z mešanim blagom.

Družbena pogodba z dne 23. februarja 1931. Družba je ustanovljena za nedoločen čas.

Višina osnovne glavnice: 20.000 Din. Na to vplačani zneski v gotovini: 20.000 Din.

Poslovodje: Brear Franja v Ljubljani, Meteljкова ulica 5.

Deželno kot trgovsko sodišče v Ljubljani odd. III., dne 14. marca 1931.
Firm. 275/31 — Rg C IV. 268/1.

*

Sedež: Ljubljana.
Besedilo: Košak & Komp.
Obratni predmet: Slaščičarna.

Družbena oblika: Javna trgovska družba od 1. aprila 1931.

Družabniki: Košak Peter, gostilničar v Ljubljani, Krekov trg št. 11; Hochbahn Jakob, poslovodja v Ljubljani, Prešernova ulica št. 52. Za namestovanje upravičen: samo družabnik Košak Peter, ki podpisuje firmo tako, da lastnoročno zapiše besedilo firme.

Deželno kot trg. sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 7. marca 1931.
Firm. 241/31 — Rg A VII 46/1.

*

Sedež: Drenov grič, pošta Vrhnika.
Besedilo: Prva jugoslovanska izdelovalnica harmonik Franc Kucler.

Obratni predmet: Izdelovanje harmonik, nakup in prodaja za to potrebnih predmetov.

Imetnik: Kucler Franc, posestnik, Drenov grič, p. Vrhnika.

Deželno kot trg. sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 7. marca 1931.
Firm. 235/31 Rg A VII 47/1.

Trgovski list 31.3.1931, stran 36

— senaja ob 4. spetraj. —

Stane: vsakodnevno (in 25%), za ob-
sotratno (in 25%) — vsakodnevno.

Oglas: po tarifi.

Uredništvo:

Ljubljana, Knašova ulica 20v, št. 51.
Telefon št. 202 in 203, ponedeljek
do 204.

Reklama se ne vračajo.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 14. — Telefon št. 205.

Upravni oddelki: Ljubljana, Preše-
rnova ulica št. 4. — Telefon št. 222.

Podizdaj: Maribor, Aleksandrova
št. 13. — Celje, Aleksandrova ulica.

Rabni pri političnem (in 25%), Ljubi-
ana št. 1142 — Praga (in 25%)
Wim, št. 202.

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

Politična plačana v gotovini Leto VIII, št. 158 Ljubljana, četrtek 7. julija 1927 Cena 2 Din

s Harmonike so še vedno privlačna sila za staro in mlado. Na veleseljmu se divi občinstvo čudežnemu mlademu virtuozu na harmoniki »Poldeku«, sinu znanega prvega jugoslovenskega izdelovalca harmonik F. Kuclerja na Vrhniki. Z brezprimerno spretnostjo in tehnično dovršenostjo igra razne težke komade, kar dokazuje njegov izredno razvit posluš. Sicer pa je težko do-
ločiti, ali so harmonike boljše ali pa igralec, oba sta pač prvovrstna. Gotovo je, da je Kuclerjeva harmonika nenadkriljiva po moči in čistosti glasu, kakor tudi po solidnem in finem delu. Ustanovitelj tega podjetja, ki je bilo ustanovljeno pred 60. leti, je bil oče sedanjega lastnika g. Ivan Kucler na Vrhniki. Že on, posebno pa sedanjí lastnik g. F. Kucler, sta delala vedno na izboljšanju in izpopolnjevanju harmonike, kar jima je srečno uspelo. G. F. Kucler je sam tudi izvrsten harmonikar, ki je v vsaki ve-
seli družbi dobrodošel. Sto in sto harmo-
nik poje danes slavo g. Kuclerju po raznih deželah, predvsem pa v Sloveniji, kjer ga skoraj ni kraja, kamor še ni poslal svoje harmonike. Naročila sprejema iz Francije, Avstrije in Amerike, največ pa seveda iz Slovenije, dokaz, da tovarniško blago iz industrijskih dežel ne more doseči nikdar kvalitete ročnega Kuclerjevega izdelka. Njegovih uspehov se veselimo tudi mi in priporočamo obiskovalcem veleseljma, da si ogledajo njegove izdelke; harmonikarje ter one, ki bi radi znali ter si harmoniko kupili, pa vabimo, da preizkusijo te izbor-
ne instrumente.

**Slavna otvoritev nove finančne stražnice v Rab-
šafju** pri Dravogradu, prav na jugoslovansko-avstrijski meji.
Spredaj v sredini je videti tamburaški zbor domačih finančnih straž-
nikov, ki ob vsaki priliki uspešno nastopa pri prireditvah v Dravski
in Mežiški dolini.

Na desni: **Desefleini Poldek Kucler** z Drenovega griča pri
Vrhniki, ki je dobil ob priliki zadnjih mladinskih tekem harmonikarjev
na ljubljanskem velesojmu prvo nagrado za igranje na hromatični
1 harmoniki.

Slike s tekmovanja harmonikarjev

Harmonika je pač najprihjubljenejši instrument našega ljudstva. Naši fantje se ga kaj radi poslužujejo pri raznih prilikah, posebno za nabore, bališča, oliceti, veselice itd. Da je ta instrument tudi zelo razširjen, pričajo tudi tekmovanja harmonikarjev na našem velesejmu. Poleg »kanonov« so jo to pot posebno dobro odrezali naši malčki, med katerimi kajpak tudi ni manjkalo deklet, ki so marsikatero poskočno urezale. Zgornja slika: Josipin Sternad, 17letni ameriški Slovenki iz Chicaga, je bilo priznано prvo mesto v lažji kategoriji kromatičnih harmonik. Spodaj: litijski Tonček in Kucler z Drenovega griča (na levi), ki sta bila prva v kategoriji diatoničnih oziroma kromatičnih harmonik, v družbi ostalih konkurentov mladinske skupine.

Godčevska tekma

Ljubljana, 9. septembra.

Kakor je pokazal naval na velesajem, je bil ta prirejen samo zaradi tekme, kjer so se skušali naši godci, kdo zna boljše igrati na harmoniko. Sele po tekmi, pa tudi že prej, ko ni bilo zraven gospodov od razsodišča, so se kazali v »lepih« besedah, ki brez njih pravega narodnega umetnika misliti ne moremo. Zares je bilo vse židane volje, kakor na ohcet. In na to ohcet so bili povabljeni vsi, ki so dostopni veselju in rajanju. Zato so čmerike ostale doma in kritizirale, da harmonika ni umetnost.

Škandal je tudi, so rekli tekmovalci, da ima na tako slavnost prost vstop vsaka krava. Po pravici, da to res ni prav, da je goveja živina imela prednost pred harmonikarji in je tudi pred njimi sprejela zlate medalje in druga odlikovanja. Sicer pa nikdo ne ve, kje so zakopani talenti. Zato nikakor ne maramo delati krivice čistokrvnim odlikovalcem konkurenčne tekme, ker so tudi v resnici vedno navdušeno ob vsakem aplavzu zmagovitim godcem vzdignili svoje gromovite glasove.

K tekmi harmonikarjev se je priglasilo toliko godcev, da niso mogli priti vsi na vrsto in je pred razsodišče stopilo le 115 tekmecev. Ker je bilo razsodišče vestno, le že zjutraj pričelo z »zasliševanjem«. Da

bi prišle na vrsto vse harmonike in viže, se je razsodišče razdelilo na tri skupine. Hromatične harmonike, ki jih je igralo 28 tekmovalcev, so sodili pri širši konkurenci gg. dr. Schweiger, nadzornik Verbič in ravnatelj Pehani. Pri prvi komisiji za diatonične harmonike so 47 tekmovalcem sodili gg. ing. dr. Ciril Pavlin, vladni svetnik dr. Karlin in komisar Julij Bučar, ki so preizkusili 47 godcev. Pri drugi skupini so pa sodili 40 godcev na diatoničnih harmonikah gg. major Knific, advokat dr. Zupanc in rač. preglednik Vladimir Princič. Gospodje sicer niso komponisti, ki aspirirajo na Biografski leksikon in kandidirajo za spomenike, pač pa so vsi priznani harmonikarji.

Že ob 9. dopoldne je pričelo razsodišče na treh prostorih z izločevanjem, reševanjem in selekcijo.

Po ogromni večini so igrali tekmovalci stare, zelo stare viže: Unter dem Doppeladler, Holzhackermarsch, Donauwellen in podobno že silno preigrano robo, ker pač še nimamo lastnega repertoarja. S pohvalo pa omenjamo, da smo dostikrat slišali tudi Sokolsko, Slovenec, Srb, Hrvat, Mlade vojake, Naprej, Triglav, Parmovo gasilsko koračnico, Gorenjski valček in celo lastne putputije, kompozicije in stare narodne pesmi: Na bregu je jaga..., Na planincih lušno je, Zagrebačko kolo. Slovo in podobne ter seveda tudi starodavne marzoline in špicpolke. Le redko se je ogla-

sila Grofica Marica in godba za moderne plese.

Godci so prišli prav z vseh strani Slovenije od Podkorena do Pohorja, zlasti so bili pa zastopani delavski kraji, pred vsemi Jesenice. Saj je harmonika tudi skoraj edino razvedrilo našega delavca in skoraj edina vde izseljencev v domovino. Ko že njih potomci izgube materinski jezik, igrajo še domače na harmonikah ali jih vsaj poslušajo z gramofona. Zato po izjavah izdelovalcev harmonik gre v inozemstvo vsaj 500 mehov na leto. Da, jezik gline, le pesem ostane tam daleč...

Že od daleč je bil čuden velesajem, kakor bi bil ritmisil uho na panj čebel. To-liko je bilo godbe na vseh straneh, da se le čez ograjo čulo le še bučanje.

Šele ob 16. so se razsodišča stisnila k finalu, ki so bili k niemu pripušteni le najboljši igralci. Ogromna množica poslušalcev najrazličnejših slojev je zabasala vso okolico paviljona in zasedla vse vzvišene točke v okolici. Gneča bi bila nevarna, če bi množica ne bila tako potrpežljivo poslušala najboljših tekmovalcev.

S pogumom, svesti si zmage, pa tudi s tremo zaradi kritične množice so harmonikarji stopali pred razsodišče. Večinoma zelo izraziti obrazi s še značilnejšimi gestami in individualno mimiko. Niti dva si mesta bila podobna: stari, po vsej okolici slavni godci-šaljivci in svojemu instrumen-

tu popolnoma vdani, sentimentalni muziki. Med njimi invalidi in v glasove zamaknjeni slepec Kovač iz Domžal, ki je s slepih očmi zrl v daljavo, kakor bi čutil, kako tiho in s sočutjem sledi množica njegovi godbi, in kakor ne bi čul gromovitega aplavza. Pa mali, še ne 6-letni Rakarjev Tonček iz Gradca pri Litiji, ki harmoniko komaj objame in le z muka drži ravnotežje na stolu pod težko harmoniko, ter se mu le pravi očki svetijo čez rob instrumenta. Talentirani fantek je brez protekcije dosegel 17,5 točk in s tem 15. mesto, torej diplom! Tudi korajžni osem in polletni Kuclerjev Polde z Drenovega griča bi bil z 19,80 točkami moral dobiti 10. nagrado, pa je moral tekmovali izven konkurence, ker njegov oče izdeluje harmonike. Gospodje, pa vendar Polde še nima patenta!

Poročilo bi preveč narastlo, če bi opisali vse tipe, čeprav bi zaslužili obširen opis. Poudarjamo le to, da se je na tekmi tudi najbolj zakrknjeni nasprotnik narodne umetnosti moral preveriti, da so nastopili tudi pravi umetniki.

Za igranje na diatoničnih harmonikah so dosegli nagrade: 1. tehnik Avgust Stanko iz Ljubljane s 25, t. j. z vsemi dosegljivimi točkami; 2. Ivan Zajc iz Zg. Šiške z 22,25 točk.; 3. Jože Drolenik z Mirne pri Metliči z 22,10 točkami. Vsi trije so sprejeli od izdelovalcev harmonik v dar najfinije instrumente, Diplome pa so dosegli: 4. Rudolf Pušnik iz Ljubljane z 21,4 točk.;

5. Rudolf Flajs iz Sp. Vidal z 21,20 t.; 6. Tone Zeleznik z Vrzdence z 21,20 t.; 7. Jože Zabukovec iz Ljubljane z 20,75 t.; 8. stari godec France Štajer, p. d. Mihov Francelj z Verda pri Vrhniki z 20,50 t.; 9. Albin Poljšak iz Ljubljane z 20,35 t.; 10. Anton Francekovič iz Brežic z 19,60 t.; 11. Ivan Turšič iz Cerkmice z 19,20 t.; 12. Ivo Geršak s Pristave z 18,90 t.; 13. slepi Janko Kovač iz Domžal z 18,20 t.; 14. Drago Kačar iz Ljubljane z 17,20 t. in 15. najmlajši tekmovalec Tonček Rakar iz Gradca pri Litiji s 17,50 točkami. Gotovo bi bila dobila nagrado tudi k ožji konkurenci pripuščen gdc. Mica Bertoničjeva, pa je ni bilo mogoče priklicati pred sodnike.

Za igranje na hromatične harmonike so si pa zaslužili nagrade: 1. Rudolf Plih iz Maribora z vsemi 25 dosegljivimi točkami ter je prejel dragoceno harmoniko; 2. Drago Korbar iz Zagorja je s 23,10 točkami zaslužil lep kovček za svoj instrument. Diplome so pa dobili: 3. Jože Rus iz Mirovc pri Mirni s 23 t.; 4. Matko Kucler iz Ljubljane z 22 t.; 5. Franjo Ojsteršek z Blok z 21 t.; 6. Franc Metelko od St. Lovrenca na Pohorju z 20,30t.; 7. Ivan Jelencar iz Vevč z 19,30 in 8. Albert Fonda z Gomisikega s 15,50 točkami.

Štajerci so torej posekali Kranjce. Zato pa prihodnje leto!

Železnik: Kako harmoniki vdihniti dušo

Vsak kraj ima kako znamenitost, pa naj bo iz preteklosti ali iz današnjih dni. Vrhniki na primer so temelje postavili že Rimljani, kasneje pa je bila pomembna postojanka ob poti iz notranjosti k morju, z mnogimi gostilnami in mogočnimi hlevi, kjer so poskrbeli za voznike in živino pod klanci, ki dvigajo cesto na Logaško planoto. Z besedo je Vrhniki postavil neizbrisen spomenik Ivan Cankar, zadnjih nekaj desetletij pa skromno prispeva k vrhniškemu imenu tudi Avgust Železnik s svojimi harmonikami.

Železnik ni rojen Vrhnčan, pač pa je iz kraja, kjer je bila doma Cankarjeva mati, iz Vrzdence. Fantiču je že od malega ugajal les, pa so ga namenili za mizarja. Prvo službo je dobil pri Kuclerju na Drenovem griču, še kar blizu doma. Nedvomno je bil Kucler takrat največji slovenski izdelovalec harmonik in je potreboval pomočnika iz lesne stroke, da bi mu delal lesena ohišja za harmonike. Mlademu Železniku je bil ta poklic tako všeč, ne le lesena ohišja, marveč celoten izdelek, da se je sklenil posvetiti izdelovanju harmonik. Ko se je vrnil od vojakov, je moral še enkrat skozi vso učno dobo pri Kuclerju, na srečo le formalno, da je dobil papirje.

Kot izkušen izdelovalec harmonik, se je ozrl takrat na najvišji vrh pri nas. To je bila firma Šnajder v Zagrebu, kjer so poleg izdelovanja raznih instrumentov zastopali tudi tovarno Hohner v Jugoslaviji. Tam ga je zalotila tudi druga svetovna vojna in triništiridesetega leta je postal sumljiv ustašem. Zaprl so ga in določili za zloglasno taborišče Jasenovac. Tokrat je posredoval Šnajder, ki je hotel rešiti dobrega pomočnika. Upravniku zapora je podaril eno takrat najboljših Hohnerjevih harmonik, s čimer je dosegel izgon Železnika v Slovenijo.

Prva povojna leta je mojster Železnik na Vrhniki le popravljal harmonike in se spopadal s težavami okrog materiala. Ko pa je spet pridobila na veljavi stara frajtonerica, jih je začel tudi izdelovati. Kaj ne bi, saj so prav take delali pri Kuclerju, kjer se je učil in bil pomočnik.

Zdaj bi lahko že deset let užival zasluženi pokoj pa mu naročniki kar ne dajo miru, tako da večino časa kot penzionist spet preživi v delavnici.

»Hodili so k meni po nasvete in še hodi, razni ljudje, da bi si sami napravili glasbilo,« je pravil, »da bi imel vajenca, pa se vsa leta ni zgodilo.«

»Ja, ko bi imel pomočnika, bi naročnikom ne bilo treba po pol leta čakati na instrument.«

Mojster Avgust Železnik z vnukinjo v svoji delavnici

Železnikove harmonike niso navaden obrtniški izdelek. V vsaki je duša, ki pride od izraza z izvežbanostjo in znanjem godca. Žalostnemu v srcu mora zapeti žalostno in ga tolažiti, veselemu zapoje prešerno, da poslušalce zasrbijo podplati.

Ironija pa je, da se mojster Železnik v vseh letih, kar je delal harmonike in jim vdihoval duše, na harmoniko ni naučil igrati. Kako melodijo, pesmico še spravi iz nje, da pa bi igral kot izkušeni godci, to pa ne. No, vsi za vse niso, saj je dovolj tako harmoniko, ki že meji na umetnino, napraviti.

Delal je že vse sorte naročnikom. Takim, ki so jim harmonike na oko všeč, a se morajo še učiti začetne glasbene abecede, pa tudi mojstrom, ki iz nje iztisnejo vse, kar je mogoče. Napravil je harmoniko Avseniku, ki je sicer bolj doma na klavirski harmoniki, pa celo kralju ameriške polke Franku Jankoviču. Lojze Slak ima menda kar deset Železnikovih harmonik, če se jih ni naveličal in prodal, ali pa so pod njegovimi hitrimi prsti dotrpele, kar je malo verjetno.

Pred nekaj leti so frajtonerice postale slavne tudi v Ameriki, kjer jih poznajo

pod imenom »Button box«. Marsikaka Železnikova je odromala preko luže in zdaj poje našim ljudem v Ameriki pa tudi v Avstraliji. Pred nekaj leti jim je sledil tudi sam mojster, v Ameriko na obisk. S ponosom je pokazal izrezke iz naših ameriških časopisov, ki so njegov obisk dostojno zabeležili, kar priča, da njegovo delo tudi v ZDA uživa velik ugled.

Z njim vred je menda v Sloveniji pet izdelovalcev teh harmonik in seveda tovarna Melodija iz Mengša. V preteklosti je bil najbolj znan Kucler z Drenovega griča, pri katerem se je Železnik tudi učil. Med vojno so vso Kuclerjevo družino pobili Italijani. Drugo slavno ime je bil Lubas iz Dravograda. Bil je železarski delavec pa mu je ob neki nesreči v železarni odtrgalo nogo. Nekaj ga je moralo že pred to nesrečo vezati na harmonike, saj jim je potem kot invalid posvetil vse življenje.

Avgust Železnik ni zbiralec harmonik, nekaj starih pa le ima pri hiši. Nedvomno je najstarejša z letnico 1865, ki so jo tudi napravili na Vrhniki v nekdanji tovarni glasbenega na Vrhniki že tradicija.

Takale harmonika je narejena iz več kot tisoč različnih kosov. Samo »stim« je tri krat štiriinideset, če je tri tonska. Les je resonančen, jelša, oreh ali smreka, včasih, ko je bilo moderno, so harmonike oblačili v celuloid, kar jih je kvečjemu zadušilo, zato so že davno zavrgli tako modo. Gumbi za base so iz govejih rogov, ovčja koža pa za notranje jezičke. Tudi meh je iz finega ovčjega ali kozjega usnja. Ohišje je seveda leseno, furnirano z vloženi intarzijami, kar poleg svetlih kovinskih delov da harmoniki posebno lepoto in privlačnost že na pogled.

Ko sem ga obiskal, je delala mojstru družbo v mali delavnici vnukinja Tina, ki je malo za družbo malo za nagajivost. Kot otroku se ji zdi dedkov posel sila zanimiv, poln čiračar in skrivnosti. Da bo tudi ona delala harmonike, ko bo velika, je dejala. Ko bi bilo le res, saj doslej stari mojstri tega slovenskega glasbila niso imeli preveč posnemovalcev.

Janez Zrnec

Slovenski narod, leta 1931, številka 9, stran 204

Franc Kucler, izde
postaja DRENOV GRİČ, pošta VRI

želite postati dober igralec
avodila FRANC KUCLER
valnica slovenskih in ne
ri imam vedno harmonike
popravilo in uglašujem
enjam nove harmonike za dru
polago so tudi sestavni deli
ni glasovi po pr

Slovesnost na Drenovem griču

Na osrednji prireditvi ob občinskem prazniku na Drenovem griču so se kljub dežju zbrali številni delegati, gostje in občani.

Zjutraj so se zbrali na svečanosti pri nekdanji Kuderjevli domačiji, kjer je Pomnik mlademu rodu.

»To je pomnik in spomenik vsemu velikemu, kar se je med narodnoosvobodilno borbo dogajalo na Drenovem griču; to je pomnik mlademu rodu, da bo vedel, kako se mora braniti domovina,« je ob otvoritvi spominskega obeležja Kuclerjevi družini, ki je dala 7 žrtev in je bila srž narodnoosvobodilnega odpora na Drenovem griču, dejal pisatelj Karel Grabeljšek.

Spomenik, ki ga je zasnoval Pavel Mrak, je pomnik Kuclerjevim, pomnik velikim in tragičnim dogodkom pred štiridesetimi leti, ko so fašisti hoteli uničiti napredno

misel, revolucionarnost in seme narodnoosvobodilnega boja na Drenovem griču, to je pomnik ljudem z Drenovega griča, ki niso hoteli hlapčevati.

Pisatelj Karel Grabeljšek je v govoru ob otvoritvi orisal narodnoosvobodilno gibanje na Drenovem griču in velik prispevek v njem ravno Kuclerjeve družine, ki je dala velik krvni davek za pogled o prihodnost. Spomenik je odkril predvojni aktivist in borec Jože Ogorevc z Drenovega griča, mladi pa so pripravili kulturni program.

Pisatelj Karel Grabeljšek-Gaber je ob odkritju spominskega obeležja orisal velik prispevek Kuclerjeve družine

v narodnoosvobodilnem gibanju na Drenovem griču.

Spomenik, pomnik Kuclerjevi družini je zasnoval Pavel Mrak.

Antonija Kucler

